

Tájékoztatás a 2024. évre vonatkozó vetésváltási szabályokról és a nem termő területek kijelöléséről

Amennyiben az Európai Bizottság 2024-re nem teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy gazdálkodóiknak átmeneti mentességet biztosítsanak a vetésváltás és a nem termelő területek kijelölésének új szabályai alól, akkor jövőre életbe lépnek a jóváhagyott magyar KAP Stratégiai Tervben foglaltak szerint azok idei évben még nem alkalmazott, de az egységes kérelem benyújtás előtti tájékoztatási kampányban már mindenki számára részletesen ismertetett szabályai.

Elindultak az őszi vetések és a jövő évi vetéstervek is formálódnak már a legtöbb gazdaságban. Ezért jogos elvárás részükről, hogy ismerjék a 2024-ben alkalmazandó vetésváltási szabályokat, valamint a 8. sz. HMKÁ előírás keretében kijelölendő nem termelő területek szabályait.

Fontos kérdés, hogy jövőre is lesz-e derogáció e két területen. Az idei, 2023-as évben ugyanis a tagállamok kérésére az Európai Bizottság a bizonytalan globális élelmiszer-ellátási helyzet miatt átmeneti mentességet tett lehetővé a gazdálkodók számára a területalapú támogatásokhoz kötelezően betartandó egyes vetésváltási és parlag-kialakítási szabályok alól annak érdekében, hogy a rendelkezésükre álló szántóterületüket minél nagyobb mértékben élelmiszertermelésre használhassák.

Az Európai Bizottság több tagállam – így Magyarország – kérését még vizsgálja és egyelőre nem döntött arról, hogy 2024-ben is lehetővé teszi-e a tagállamok számára, hogy gazdálkodóiknak átmeneti mentességet biztosítsanak a vetésváltás és a nem termelő területek kijelölésének új szabályai alól.

2023 szeptember közepén még nem ismert, hogy 2024-ben lesz-e mentesség, így jelenleg arra vagyunk kénytelenek felhívni a figyelmet, hogy a derogáció megszűnésével kell számolnunk és azzal, hogy 2024-ben a 2024-2027 időszakra vonatkozó vetésváltási és parlag-szabályokat a jóváhagyott KAP Stratégiai Tervünkben foglaltak szerint kell alkalmazni.

Álláspontunk szerint a gazdálkodókat érintő nehéz körülmények megkövetelik, hogy az ágazat teljes rugalmasságot kapjon a piaci anomáliák enyhítésére, amelynek elsődleges elemét jelentik a szabad termelési döntések.

Jelen tájékoztatónk mellékletében összefoglaltuk a 7. és 8. sz. HMKÁ előírások, azaz a vetésváltási és parlag-szabályok legfontosabb tudnivalóit. Emlékeztetünk ugyanakkor arra is, hogy az egységes kérelem benyújtása, valamint az egyes támogatási formákhoz kapcsolódó feltételrendszer vonatkozásában a mindenkori hatályos jogszabályok az irányadók.

A végleges brüsszeli döntésről természetesen szintén tájékoztatjuk a magyar gazdálkodókat.

MELLÉKLET

Vetésváltás (7. sz. HMKÁ előírás)

Fő szabály az éves vetésváltás szántóterületeken. Ugyanakkor két főnövény között megfelelően vetett másodvetés úgy tekintendő, hogy azzal a vetésváltás teljesül. Az ily módon figyelembe vehető másodvetésnek minősül a tárgyévre az egységes kérelemben bejelentett első növény betakarítása után a következő év első növényének vetéséig betakarított vagy zöldtrágya-növényként talajba forgatott növénykultúra; ahol mind az első főnövény lekerülését követő, mind a második főnövény vetését megelőző talajmunkákra az agronómiailag indokolt időt meg kell hagyni. A másodvetésnek mindkét főnövénytől különböző növénykultúrának kell lennie.

Az előző bekezdésben foglaltakon túl az alap uniós rendelet szerinti rugalmasság keretében a gazdálkodónak lehetősége van arra is, hogy:

- tárgyévben gazdaságának a lenti kivételekkel vagy hibridkukorica-termesztéssel nem érintett részében a szántóterület legalább 33,33%-án valósít meg vetésváltást, de
- gondoskodnia kell róla, hogy minden, a kivételekkel nem érintett szántóterületén megvalósuljon a vetésváltás legfeljebb három éven belül úgy, hogy a három évből legalább egyszer különböző főnövényt termeszt, mint a másik két évben.

Önmaga után akkor sem vethetők a következő növények növényegészségügyi és talajvédelmi megfontolásból, ha a gazdálkodó él a fent nevezett rugalmassággal: burgonya, napraforgó, káposztarepce, szójabab, cukorrépa, olajtök, valamint dinnye. Vagyis figyelni kell arra, ha a gazdálkodó az idei évben a felsorolt növények valamelyikét vetette egy adott tábláján, akkor a 2024-es egységes kérelmében ugyanazon táblára nem jelentheti ugyanazt a növényt, mert azzal megsérti a vetésváltás szabályait. Egymás után legfeljebb négy évig termesztethető a vetőmag termesztés céljából vetett hibridkukorica.

A mezőgazdasági termelőnek a vetésváltást nem kell megvalósítania abban az esetben, ha:

- a) a mezőgazdasági üzem szántóterülete 10 hektárnál kisebb,
- b) támogatható mezőgazdasági területének több mint 75%-a
 - ba) állandó gyep és azt gyep vagy egyéb takarmánynövény termesztésére,
 - bb) az év, illetve a növénytermesztési ciklus jelentős részében víz alatt álló kultúrák termesztésére, vagy
 - bc) a ba) és a bb) alpontban foglaltak kombinációjára használják, vagy
- c) szántóterületének több mint 75%-át
 - ca) gyep vagy egyéb takarmánynövény termesztésére,
 - cb) parlagon hagyott földterületként, függetlenül attól, hogy van-e rajta bármilyen talajtakarás
 - cc) a hüvelyes növények – szója kivételével – termesztésére vagy
 - cd) a ca)–cc) alpont céljai közül többre is használják.

A vetésváltást nem kell megvalósítani az alábbi esetekben sem:

- a) évelő szántóföldi kultúrákkal borított területen, beleértve az ideiglenes gyepet,

- b) víz alatt álló kultúrákkal borított területen és
- c) a parlagon hagyott területen.

Önálló növénykultúrának minősül a következők bármelyike:

- a) a termények botanikai osztályozásában meghatározott különböző nemzetségek bármely kultúrája,
- b) a káposztafélék (*Brassicaceae*), burgonyafélék (*Solanaceae*) vagy tökfélék (*Cucurbitaceae*) növénycsaládjába tartozó bármely faj kultúrája,
- c) a parlagon hagyott földterület,
- d) ideiglenes gyepek, valamint
- e) másodvetés, amely kizárólag abban az esetben vehető figyelembe vetésváltásként, ha megfelel az Egységes kérelem rendeletben meghatározott fogalomnak, és annak minden komponense különböző kultúrának tekinthető az előveteményhez és a másodveteményhez képest, továbbá az Egységes kérelem rendelet szerint megfelelően bejelentésre került agrotechnikai műveletként.

Nem termelő területek kijelölése (parlag és tájképi elemek) - 8. sz. HMKÁ előírás

A 8. sz. HMKÁ szabályrendszere az idén alkalmazott könnyítések nélkül a következőképpen fog alakulni. Az előíráscsomag a biológiai sokféleség megőrzésére koncentrál. Ennek érdekében a következő területtípusok megőrzését helyezi előtérbe:

- a) a nem termelő tájképi elemek és területek:
 - aa) az Egységes kérelem rendelet szerinti védett tájképi elemek,
 - ab) fás-cserjés sáv,
 - ac) táblaszegély,
 - ad) szántóföldi művelés alatt nem álló vízvédelmi sáv,
 - ae) kis vizes élőhely,
 - af) erózióvédelmi sáv,
 - ag) nem termelő beruházás keretében szántóföldön létrehozott erózióvédelmi létesítmény,
 - ah) parlagon hagyott terület,
 - ai) ökológiai jelentőségű másodvetés vagy
 - aj) nitrogénmegkötő növényvel bevetett terület minimális arányának fenntartása.

Ezen felül:

- b) a védett tájképi elemeket minden körülmények között meg kell őrizni, valamint
- c) a költési és fiókanevelési időszakban, azaz március 1. és augusztus 31. között a mezőgazdasági területen található sövényeket és fákat tilos kivágni.

A nem termelő tájképi elem és -terület minimális arányának fenntartása keretében a mezőgazdasági üzem szántóterületének legalább 4%-át a fentebb felsorolt területtípusok (tájképi elem vagy parlag) valamelyikének kell borítania. Szintén teljesíthető az előírás úgy, ha a termelő a szántóterületének legalább 7%-át úgy osztja fel, hogy abból legalább 3% tájképi

elem vagy parlag, s a fennmaradó részt növényvédő szerek használata nélkül termesztett ökológiai jelentőségű másodvetés vagy nitrogénmegkötő növény borítja.

A mezőgazdasági termelő mentesül a 8. sz. HMKÁ előírás teljesítése alól, ha a mezőgazdasági üzem

- a) szántóterülete 10 hektárnál kisebb,
- b) támogatható mezőgazdasági területének több mint 75%-a
 - ba) állandó gyepterület, és azt gyeppel vagy egyéb takarmánynövény termesztésére,
 - bb) az év, illetve a növénytermesztési ciklus jelentős részében víz alatt álló kultúrák termesztésére vagy
 - bc) a ba) és bb) alpontban foglaltak kombinációjára használják, vagy
- c) szántóterületének több mint 75%-át
 - ca) gyeppel vagy egyéb takarmánynövény termesztésére,
 - cb) parlagon hagyott földterületként – függetlenül attól, hogy van-e rajta bármilyen talajtakarás -,
 - cc) a hüvelyes növények termesztésére vagy
 - cd) a ca)–cc) alpont céljai közül többre is használják.

Nagyon fontos – számos más, a Feltételeesség rendeletben meghatározott kritérium mellett –, hogy a nem termelő tájképi elem, illetve -terület abban az esetben vehető figyelembe a 8. sz. HMKÁ előírás alkalmazása során, ha megfelel az egységes kérelem rendeletben meghatározott minimális és maximális határértékeknek, és a szántó hasznosítású mezőgazdasági tábla részét képezi.

Abban az esetben, ha nem lesz derogáció 2024-ben, fontos azt tisztázni, hogy 7. és 8. sz. HMKÁ előírások keretében mely parlag típusok fogadhatóak majd el.

Először is, a 8. sz. HMKÁ előírásban olyan parlagon hagyott terület fogadható el, amelyet legalább tárgyév január 1-jétől augusztus 31-ig terjedő időszakban pihentetnek, és a pihentetési időszakban a kaszalékot nem hordják le a területről. A pihentetés időszaka alatt gondoskodni kell a talaj takarásáról növényborítottsággal vagy a tarlómaradványok, növényi maradványok területen hagyásával. A kultúrállapot fenntartása érdekében a mechanikai gyomirtás megengedett.

Parlag hasznosítási kódok és azok támogathatósága, elszámolhatósága HMKÁ 7-ben és HMKÁ 8-ban

Parlag hasznosítási kódok	Támogatható terület (feltétel a kultúrállapotban tartás!)	HMKÁ 7 vetésváltás	HMKÁ 8 nem termelő elemek és területek
PIH 01 (fekete parlag)	igen	igen	nem
TAR 10 (valami korábbi növény tarlója van a területen)	igen	igen	igen

<p>A területen lévő növény hasznosítási kódja, viszont a gazdálkodó bejelölheti, hogy az parlagterület (parlag élőnövényes talajtakarással)</p>	<p>igen</p>	<p>igen</p>	<p>igen (amennyiben megfelel a parlagra vonatkozó jogszabályi feltételeknek)</p>
<p>UGA 03 (AKG zöldugar)</p>	<p>igen</p>	<p>igen</p>	<p>igen (ha a pihentetési időszakban a kaszálékot nem hordják le a területről)</p>